

KUNSTIÕPETUSE AINEKAVA 5.-9.klass PALADE PÕHIKOO

Kunstiõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutavas maailmas. Kunst võimaldab õpilasel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonnas

Kunstide valdkond võimaldab kõiki üldpädevusi lõimida igapäevasesse õppetöösse nii teooria kui ka praktika kaudu.

Väärtuspädevus – kunstid rõhutavad kultuuriteadmisi, toetavad eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust.

Sotsiaalne pädevus – kujundab koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist.

Enesemääratluspädevus – pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut.

Õpipädevus – kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus – kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunstiainetes tutvutakse kunsti kui kommunikatsioonivahendiga, õppides tundma talle eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise.

Matemaatika-pädevuse arengut toetavad kunstides rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad kunstides individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega.

Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest.

Kunstipädevus

Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesiste kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

ÕPPESISU

Esimeses kooliastmes on oluline mänguline, eksperimenteeriv ja uuriv käsitus, mis toetab laste spontaanset eneseväljendust ning julgustab märkama ja vaatlema erinevaid nähtusi. Loovtööde ainekst ammutatakse nii oma elust, lähiümbrusest kui ka kunstiloost. Teadmised ja tehnilised oskused omandatakse loova tegevuse käigus. Kunstiteostest rääkimine toetab oma seisukoha, tolerantsuse ning väärtushinnangute kujunemist.

- Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm).
- Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel.
- Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning -vahendid (nt joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž, pildistamine, vormimine jne).
- Pildilised jutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.
- Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.
- Kunstiteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid.

Lähiümbruse loodus ja ehituskunst. Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad.

- Kunstiteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus.

Teises kooliastmes tutvutakse teadlikumalt kunsti aluste ja kunstilooga ning luuakse sildu kunstiajaloo ja tänapäeva vahel. Pööratakse rohkem tähelepanu ümbritseva maailma edasiandmisele loomingulistes kunstitöödes. Õpilasi juhatakse ise valikuid tegema (tehnika, teemade valik jne) ning otsima pildimaterjali, et kasutada seda abivahendi või lähtekohana. Kunstiteoste ja visuaalse kultuuri näidete analüüsimine toetab kriitilise mõtlemise ja ainealase keeleoskuse arenemist.

- Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks.
- Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit.
- Liikumise kujutamine.
- Maali, joonistuse, graafika, kollaaži, skulptuuri, installatsiooni, foto, video, digitaalgraafika ja animatsiooni tehnikad ning töövõtted.
- Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest aegadest tänapäevani.
- Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis.
- Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eestis ja maailmas, näited õpetaja valikul. Kunstiteose analüüs. Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.
- Vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus disainis. Eesti rahvakunst ja ehituskultuur.
- Loodust säästva tarbimise põhimõtted, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu.

Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis.

- Kolmandas kooliastmes omandatakse teoreetilisemal tasemel teadmisi kunsti nii märgilistest (sümbol, allegooria, tsitaat jne) kui ka vormilistest (värv, valgus ja vari, perspektiiv, kompositsioon jne) väljendusvahenditest. Loomingulistes töödes katsetatakse uusi meediume ning väljundeid; seatakse järjest rohkem endale ise ülesandeid; mängitakse vormielementide ja väljendusvahenditega teose isikupära ning sõnumi huvides. Teadlikumalt võetakse eeskujuks kunstiteoseid ja -stiile, analüüsitakse teoseid ning otsitakse visuaalset ja verbaalset infot. Kunsti käsitletakse visuaalse ning sotsiaalse keskkonna osana.
- Kunst kui õppeaine on oma olemuselt mittelineaarne, õppesisu punkte käsitletakse õppes omavahel tihedalt põimunult. Nende võimalike kombinatsioonide lõputu arv eeldab õpetaja loovust ja teadlikkust valikute tegemisel.
- Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina.
- Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid ja tehnika, sõnum ja kontekst. Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele ja sihtgrupile. Sümbol, allegooria ja tsitaat kui sõnumikandjad.
- Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraheerimine, deformeerimine jne.

- Mitmesugused kunstimaterjalid ja tehnikad (nt joonistamine, maal, kollaaž, skulptuur, installatsioon jne). Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).
- Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted, disain kui probleemilahendus. Arhitektuur ja disain Eestis ning rahvusvahelised suundumused.
- Teksti ja pildi koosmõju graafilises disainis. Kirjatüübid ja graafilise kujunduse baasvõtted.
- Eesti kunsti suurkujud ja teosed. Erinevate kultuuride kunstiajaloo tuntumate teoste näiteid.
- Nüüdiskunsti olulised suunad ja aktuaalsed teemad.
- Kunst peegeldamas ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut.

Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite ja arhitektide erialane töö.

ÕPITULEMUSED 5. KLASS

5. klassi lõpetaja:

- tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- leiab kujutatava kõige iseloomulikumat jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;

kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;

- tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuuseumides ja näitustel ning arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid;
- seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid;
- kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid, tuleb toime nii reaalses kui ka virtuaalses kultuuri- ja õppekeskkonnades ning teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

ÕPPESISU

- Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid;
- Loodus *versus* arhitektuur (uuslinn ja puud vms);

- Ühe eseme erinevate osade suhe;
- Lihtsad proportsioonireeglid, peamised näoproportsioonid;
- Kera, silindri ja tahuka kujutamine;
- Märk kui stilisatsioon, piltkiri;
- Šrifti ja pildi sidumine tervikuks;
- Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis. Linnaruumi detailide, märkide ja kirjade kogumine (pildistamine) ja analüüsimine. Tootereklaam;
- Konstrueeriv kunst (kubism, juugend, *Art Deco*);
- Rahvakunst – sõled, kapad, kirstud;
- Monokroomne maalimine;
- Papitrükk. Mustritega pinna katmine.
- 5. klassi lõpetaja õpitulemused:
- Tunnetab oma huvisid ja võimeid;
- Oskab visandada ja kavandada;
- Teab inimese proportsioone;
- Kujutab vaatluse ja mälu järgi;
- Oskab kujutada lihtsamaid geomeetrilisi kehasid ruumiliselt;
- Kasutab märke ja sümboleid;
- Kasutab rahvakunstist tuttavaid vorme ja mustreid;

Tunneb kõrgtrüki tehnikat.

ÕPITULEMUSED 6. KLASS

6.klassi lõpetaja:

- tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;
- kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);
- analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;
- mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust,

uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;

- mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
- leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;
- märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami; arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas. Tegutseb eetilisel ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.
- Põhikooli lõpetaja:
- tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab valikuid;
- kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid. Kasutab kunsti õppides ning loovas praktikas tehnoloogiavahendeid;

tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid. Võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel;

- analüüsib looduslikke ja tehiskeskkondade objekte ning nendevahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilisel vaatepunktist. Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus;
- kasutab visuaalse kommunikatsiooni vahendeid, arutleb pildikeele kultuuriliste märkide üle;
- teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut;
- mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

ÕPPESISU

- Sõnumite ja emotsioonide edastamine, oma tööde võrdlus kunstiajaloo näidetega;
- Hoonete erinevused ajastute ja funktsiooni järgi. Taevas;
- Pöördkehad ja teised mahulised esemed;
- Inimese liikumisasendid. Keha mahulisus. Pea profiil;
- Esemete jaotamine geomeetrilisteks kehadeks;
- Märk kui sümbol;
- Šrift varjuga, ruumiline kiri;

- Valgus, vari ja värv objekti vormi edasi andmisel. Vormimuutusest tulenev tähenduse muutus;
- Kunst käsikäes ajalootunniga – kauged kultuurid, antiik jne;
- Taluarhitektuur;
- Segatehnikad, materjalide kombineerimine;
- Sügavtrükk, heledusnüansid mustvalges grafiidijoonistuses.

6. klassi lõpetaja õpitulemused:

- Kujutab vaatluse ja mälu järgi. Oskab kavandada;
- Kasutab värvi väljendusvahendina;
- Tunneb õhuperspektiivi ja oskab seda kasutada pildi ruumiliseks muutmisel;
- Oskab kujutada õigete proportsioonidega liikuvat inimest;
- Tunneb sügavtrüki tehnikaid;
- Oskab luua kompositsioonis tasakaalu;
- Oskab kasutada fotot, digitaalgraafikat, videot lähiümbruse uurimisel, katsetab digitaalseid tehnikaid;
- Tunneb kultuuride iseärasusi;
- Kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid.

Hindamine

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära.

•

7. KLASS

ÕPPESISU

- Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid, tehnika, ümbrus (kontekst), sõnum jne.
- Tänav, taluõu (maja välisdetailid);
- Ruumi kolm mõõdet;
- Inimene perspektiivis, pea rakursis, näo detailid;
- Geomeetriline kujund sümbolina;
- Geomeetriliste kehade, märkide, kujundite ja värvide mitmetähenduslikkus;
- Omaloodud šrifti kujundamine;
- Teose muutmine mõjusamaks peegelduse, perspektiivi, illusiooni või muu võttega;
- Rahvakunst – käise-, vöö- jt. kirjad;

- Maalimine erinevatele materjalidele;
- Trükigraafika ja värvi- ning viltpliiatsite ühendamine.

7. klassi lõpetaja õpitulemused:

- Tunneb lihtsamaid võtteid kolmemõõtmelise ruumi kujutamiseks;
- Teab ja oskab kujutada näo proportsioone;
- Oskab kasutada digitaalseid tehnoloogiaid loovtöodes;
- Kasutab stiliseerimise erinevaid astmeid;
- Kasutab rahvakunstist tuttavaid mustreid jms;
- Oskab kujundada ja kasutada šrifti;
- Kasutab geomeetrilisi kujundeid kompositsioonide loomisel.

8. KLASS

ÕPPESISU

- Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina;
- Realistlik maastikumaal, veekogu;
- Iseseisev natüürmordi koostamine, vaatluspunkti valik;
- Meeleolu väljendus poosiga, kiirskitseerimine;
- Kompositsiooni rajamine geomeetrilistele kujunditele;
- Märki tähenduse muutumine ajaloos, Firmamärk;
- Šrift raamatus, plakatil, reklaamis vms;
- Korduvuse mõju, mustrid;
- 19. saj stiilid, modernism;
- Rahvuslik ja rahvalik;
- Klaasimaal, fresko jms;

Skulptuur „liigse“ eemaldamisega (penoplast vms.);

- Erinevate graafikaliikide katsetused.

8. klassi lõpetaja õpitulemused:

- Stiliseerib, abstraheerib jne.
- Kasutab digitaalseid tehnoloogiaid;
- Kasutab erinevaid kunstistiile ja -teoseid inspiratsiooni allikana;
- Mõistab arhitektuuri ja disaini funktsionaalsust;
- Oskab kasutada sobivat šrifti kujundamisel;
- Kasutab kompositsioonis nii piiramata kui piiratud pinna võimalusi;

- Katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.

9. KLASS

ÕPPESISU

- Väljendusvahendite valik vastavalt ideele, otstarbele ja sihtgrupile;
- Loodus detailides, maja siseruum;
- Deformatsioon (nt. kubism, ekspressionism) mõju suurendamiseks;
- Mitu figuuri suhtlemas, käed;
- Arhitektuur, moodulsüsteemid;
- Mäng sümbolitega, logo;
- Pidulik kiri (nt. kalligraafia);
- Ruumilisus ja ruumilisuse illusioon;
- Protsessuaalne kunst, kunstide süntees – tänapäev;
- Etnograafia ja tänapäev;
- Õlimaal/akrüülmaal või mingi muu kattevärv (tempera, guašš), grafiti;
- Graafika + kollaaž jt. segatehnikad.

9. klassi lõpetaja õpitulemused:

- Arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära. Hindab originaalsust;
- Teadvustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teaduse, tehnika ja meediaga;
- Mõistab disaini kui protsessi;
- Oskab valida vastavalt idee eesmärgile tehnikaid ja väljendusvahendeid;
- Oskab kasutada kunstiterminoloogiat, tunneb kunsti liike;
- Tunneb disaini liike, ergonoomikat, moodulsüsteeme.